

των με εκείνες τις μαρξιστικές τοποθετήσεις που προσπάθησαν να προσεγγίσουν τη συνθετότητα των πολιτικών πρακτικών, όπως τις τοποθετήσεις του ύστερου Πουλαντζά στον γόνιμο διάλογο του με την κληρονομιά του Γκράμσι. Τρίτον, υπάρχει το ερώτημα εάν τα κινήματα που έχουν κυριαρχήσει στο προσκήνιο μετά τα κινήματα κατά της παγκοσμιοποίησης, όπως οι μεγάλοι ευ-

ρωπαϊκοί νεολαϊστικοί αγώνες της δεκαετίας του 2000, ο ελληνικός Δεκέμβρης του 2008, ο εξεγερσιακός κύκλος της διετίας 2010-11, έχουν μια εντονότερα πολιτική και ταξική διάσταση σε σχέση με μια προηγούμενη περίοδο.

Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για ένα σημαντικό βιβλίο, που αξίζει να διαβαστεί.

Παναγιώτης Σωτήρης

Υβόν Κινιού, Μαρξ, Τόπος, σειρά Στερεότυπα, σελ. 144

Κυκλοφόρησε και στη γλώσσα μας το βιβλίο του Γάλλου φιλόσοφου Υβόν Κινιού (Yvon Quiniou), με πρόλογο του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση, και επίσης με πρόλογο του Ευτύχη Μπιτσάκη. Όπως σημειώνει ο τελευταίος στον πρόλόγο του, με το βιβλίο αυτό ο Κινιού ανασκευάζει μια σειρά «αυτονόητες» ιδέες που συγκροτούν μια παραμορφωτική εικόνα του έργου του Μαρξ.

Ο Κινιού ανασκευάζει τα επιχειρήματα της τρέχουσας αντι-μαρξικής προπαγάνδας χωρίς να αγιοποιεί τον Μαρξ. Χωρίς να αποκορύπτει κενά, αδυναμίες και μονόπλευρες απόψεις του έργου του. Όπως σημειώνει ο Μπιτσάκης, με σαφήνεια, με γνώση των κειμένων, με σύντομο και κοφτό στυλ, με κατανοητή γλώσσα σε αντίθεση με τα περίτεχνα παραληρήματα που κατά και-

ρους μας έρχονται από τη Γαλλία, και που ορισμένοι τα δέχονται ως απαύγασμα σοφίας και επαναστατικής θεωρίας, ο Κινιού ανατρέπει συγκεκριμένα τις απόψεις των προπαγανδιστών (νεκρός Μαρξ, οικονομιστής, ντετερμινιστής, κομμουνισμός ίσον πανταχού παρουσία του κράτους). Ταυτόχρονα σκιαγραφεί θετικά μια εισαγωγή, μια «μύηση» στα βασικά προβλήματα του μαρξισμού, χρήσιμη και για τον αρχάριο, αλλά και για κείνον που θέτει ξανά σε κριτική εξέταση τις φιλοσοφικές αντιλήψεις του.

Δημοσιεύουμε εδώ μια κριτική αποτίμηση του βιβλίου του Κινιού από τον Γάλλο πολιτειολόγο René Mouriaux, δημοσιευμένη στην *Humanité* στις 2 Απριλίου 2007.

Ένας άλλος Μαρξ, εναντίον των παραμορφώσεων.

Ο Υβόν Κινιού υπογράφει μια πυκνή και με αποχρώσεις παρουσίαση του έργου του Μαρξ, του οποίου επιχειρεί να αποδείξει τη συνέχεια μέσα στη διαδικασία της εξέλιξης.

Στα πλαίσια της συλλογής «Idées Reçues» (αυταπόδεικτες ιδέες), που συγγενεύει με τα «Que sais-je» (Τι γνωρίζω) των Πανεπιστημιακών εκδόσεων της Γαλλίας (PUF), ο Κινιού καταπιάνεται με τις γενικά αποδεκτές αντιλήψεις από τις οποίες πάσχει η πρόσληψη του μαρξιστικού μηνύματος. Σε 128 σελίδες, χωρίς υποσημειώσεις, με κείμενα σε πλαίσιο των Αλτουσέρ, Χέγκελ, Στάλιν, Λαπλάς, Σαρτρ, Γκράμισι, Μπουρντιέ, ο υλιστής θεωρητικός της ηθικής, αποφλοιώνει δεκαοκτώ κοινοτοπίες που αναφέρονται στο έργο του Μαρξ και κυρίως στην αιτιοκρατία, στον οικονομισμό, στον ολοκληρωτισμό.

«Νομίζω ότι ξέρω ποιος είναι ο Μαρξ, αλλά δεν τον έχω διαβάσει». Η ομολογία που κάνει με ήρεμη ψυχή ο Φρανσουά Μωριάκ (Le Monde, φιλολ. συμπλήρωμα, 15 Μαρτίου, 1969) αποκαλύπτει το βάρος των πολιτισμικών αντιλήψεων που διαδίδονται μια ορισμένη εποχή.

Αποδεικνύοντας τις άδικες κατηγορίες και τις λανθασμένες ερμηνείες από μαθητές-καταστροφείς, οι οποίοι λησμονούν τις εντολές που τόσο όμορφα μετέφρασε ο Michel Verret: «Εν τούτοις έχω απαγορεύσει να με υπομνηματίζουν», ο Κινιού μας δίδει έναν ζωντανό Μαρξ, και παρεμπιπτόντως, ένα σύντομο αλλά σταθερό εγκώμιο του τροτσισμού.

Περιορισμένος σε έναν τόσο μικρό τόμο, ο συγγραφέας βρισκόταν προστά σε αδιέξοδα και σε απλοποιήσεις. Σημειώνουμε την απουσία του Βίλχελμ Ράιχ, ο οποίος επεχείρησε να δημιουργήσει μια γέφυρα ανάμεσα στον Φρόντ και στον Μαρξ, όπως και την κάπως, ίσως πολύ ισορροπημένη αποτίμηση του Raymond Aron και του Πιέρ Μπουρντιέ. Αυτές οι μικρές επιφυλάξεις, αναπόφευκτες αλλά και συζητήσιμες, δεν μειώνουν σε τίποτα από την αξία μιας επιτυχημένης σύνθεσης. Ο Κινιού θεμελιώνει σε τρία σημεία, ότι το έργο του Μαρξ θέτει επί το έργο μια πρωτότυπη διαλεκτική, ότι προτείνει μια, χωρίς παρόμοιο βάθος κριτική του καπιταλισμού, ότι η προοπτική ενός κομμουνιστικού μέλλοντος, μακριά από το να είναι νεκρή, έχει μια ανανεωμένη επικαιρότητα. Και αυτά, χωρίς να αγνοούνται τα ερωτήματα για τον μαρξισμό του κράτους. Ένα από τα μεγάλα μαθήματα του Οκτώβρη του 1917 για τους επαναστάτες, θα έπρεπε να είναι το αλληλένδετο της σφαίρας της οικονομίας με τη σφαίρα της πολιτικής.

Δύο αρχές ανάγνωσης εμπνέουν μια έκθεση με αποχρώσεις, πυκνή αλλά χωρίς να γίνεται απόκρυφη. Απορρίπτοντας την επιστημολογική τομή ανάμεσα στα έργα της νεότητας και στα έργα της ωριμότητας του Μαρξ, θέση που τελικά εγκατέλειψε ο Λουί Αλτουσέρ, ο Υβόν Κινιού επιχειρεί να αποδείξει τη συνέχεια στην εξέλιξη του έργου του Μαρξ. Την ίδια στιγμή, αναγνωρίζοντας σκουριές ή ελλείψεις, ο Κινιού επιμένει στη

συνολική συνεκτικότητα, σε συμφωνία με τον κανόνα του Πασκάλ: «Για να κατανοήσεις το νόημα ενός συγγραφέα, θα πρέπει να συντονίσεις όλα τα αντίθετα χωρία» (Pensées, αρ. 684). Το βιβλίο τελειώνει με τις αντιφάσεις του σύγχρονου κόσμου, το τραύλισμα των σύγχρονων κοινωνικών κινημάτων, που είναι

ταυτόχρονα, σύμφωνα με την *Αθλιότητα της φιλοσοφίας*, πολιτικά κινήματα. Σήμερα, όπως και χτες, η ιστορία κινείται σύμφωνα με την κακή της πλευρά. Εν συντομία: το βιβλίο είναι τονωτική μύηση για τους αρχάριους, και απόλαυση για τους γνώστες.

René Mourioux